

**2004-2008 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI
ÖĞRENCİLİK ALANINDA ÇALIŞAN BİR SİVİL TOPLUM KURULUŞU:
SOSYAL ARAŞTIRMALAR VE KÜLTÜRLER ARASI DAYANIŞMA
DERNEĞİ (SADER)**

Mehmet Ali BOLAT¹

ÖZ

Türkiye’de uluslararası öğrenci sayısı son yirmi yılda 20 kattan fazla artarak 350 bine yaklaşmıştır. Bu çalışmada yükselen öğrenci sayısına etki eden ve genelde göz ardı edilen sivil toplum çalışmalarından birine yer verilmiştir. Sosyal Araştırmalar ve Kültürler Arası Dayanışma Derneği, kısa adıyla SADER, bir dernek olarak faaliyet yürütmesine rağmen Türkiye’deki uluslararası öğrencilik üzerine çalışan sivil alan açısından çok etkili olmuştur. Derneğin tüzüğü ve çalışmaları ele alınmış, ortaya çıkan veri ve sonuçlar analiz edilerek SADER’in etkileri üzerine durulmuştur. Derneğin kurulduğu 2004 yılında Türkiye’de uluslararası öğrencilere hitap eden kurum ve kuruluşların olmayışı bu etkiyi daha anlamlı hale getirmiştir. SADER “Yabancı Öğrenci Değil Misafir Öğrenci” ve “Biz Bir Milletiz” gibi sloganları üretmiştir. SADER önce Bab-ı Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği’ne dönüşmüş ardından da onun öncülüğünde UDEF’in kurulmasını sağlayan mayayı oluşturmuştur. Bugün UDEF bünyesinde 75 bin uluslararası öğrenciye hitap eden 63 dernek faaliyet yürütmektedir.

Anahtar Kelimeler: SADER, Misafir Öğrenci, Uluslararası Öğrenci, UDEF.

**A NON-GOVERNMENTAL ORGANISATION WORKING IN THE
FIELD OF INTERNATIONAL STUDENTSHIP BETWEEN 2004-2008:
SOCIAL RESEARCH AND INTERCULTURAL SOLIDARITY
ASSOCIATION (SADER)**

ABSTRACT

The number of international students in Turkey has increased more than 20-fold in the last two decades and has approached 350,000. In this study, one of the civil society organisations that have an impact on the rising number of students, which is often overlooked, is included. The Social Research and Intercultural Solidarity Association (SADER), in short SADER, has been very influential in terms of the civilian field working on international studentship in Turkey, even though it operates as an association. The charter and activities of the association are discussed, the data and results are analysed and the impact of SADER is discussed. The lack of institutions and organisations addressing international students in Turkey in 2004, when the association was founded, made this impact more meaningful. SADER has produced slogans such as ‘Guest Student Not Foreign Student’ and ‘We are One Nation’. SADER first transformed into Bab-ı Âlem International Student Association and then, under its leadership, formed the yeast that led to the establishment of UDEF. Today, 63 associations addressing 75 thousand international students are active within UDEF.

Keywords: SADER, Guest Student, International Student, UDEF.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, mehmet.bolat@izu.edu.tr , ORCID: 0000-0002-6897-5336

1. Giriş

Osmanlı döneminden Modern Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişte Türk toplumunun sayısız geleneği taşıdığı görülmektedir. Bunlardan biri de vakıf kültürüdür. İslam tarihinde önemli bir yere sahip olan vakıf sisteminin Osmanlı devletinde en parlak dönemini yaşadığı görülmektedir (Kaya & Koca, 2020). Toplum hayatında ihtiyaç sahiplerine yardım etmek, sadece söz konusu ihtiyacı gidermekle sınırlı bir etkiye sahip değildir. Bu hareket aynı zamanda sosyal dayanışmayı artırmaktadır. Gönüllülük esasına göre inşa edilen vakıflar, geçmişten günümüze bir kültür oluşturmuştur. Vakıf kültürünün günümüzdeki yansımaları olan sivil toplum çalışmaları çok geniş bir yelpazeye yayılmıştır. Geçmişte göçmen kuşlara dahi yardım etmek için vakıflar kuran Türk toplumunun günümüzde de her alandan gönüllü çalışmalar yaptığı görülmektedir. Ancak bu makalede ülkemizde eğitim alan uluslararası öğrencilere hitap eden sivil toplum çalışmalarından biri incelenecektir.

Ülkemizde uluslararası öğrencilik denildiğinde akla yurtdışına giden Türk öğrenciler gelmektedir. Osmanlı son döneminden başlayan yurtdışına Türkiye'den öğrenci gidiş süreci günümüzde hala devam etmektedir. Özellikle başarılı akademisyenlerimizin azımsanmayacak bir kısmının yurtdışı eğitim tecrübesine sahip olduğu görülmektedir. Ancak bir o kadar da Türkiye'ye eğitim için gelen öğrenci bulunmaktadır. 1983'ten itibaren başlayan güncel öğrenci geliş süreci 2000'li yıllardan itibaren artarak devam etmektedir. Bu çalışmayla ülkemize gelen öğrencilere Türk halkı olarak ev sahipliği yapılmasına örnek teşkil eden bir sivil toplum çalışması ele alınmıştır.

Türkiye'de uluslararası öğrenci sayısı son yirmi yılda 20 kattan fazla artmıştır. 2002'de Türkiye'de 16 bin uluslararası öğrenci varken 2024'de ise bu rakam 196 ülkeden 336 bini bulmuştur (Özvar, 2024). Şüphesiz bu artışın altında sayısız sebep yatmaktadır (Akpınar & Küçükgöksel, 2022). Küreselleşmeyle birlikte her alanda olduğu gibi eğitimde de mobilizasyonun artması başta olmak üzere olumsuz yerel şartların itici etkisi mevcuttur (Teichler, 2015). Daha çok devletlerin yapıp ettiklerinin uluslararası öğrenci hareketliliğini etkilediği yadsınmaz bir gerçektir. Ancak bu çalışmada genelde göz ardı edilen sivil toplum çalışmalarından biri örnek olarak işlenmiştir. Tarihimizde yer alan kurumsal vakıfların aksine günümüz sivil toplum çalışmaları, gönüllülük esasına dayanmaları hasebiyle profesyonellikten uzaktırlar (Türkiye'nin Gönüllü Gücü Sivil Toplum Gönüllüleriyle Sözlü Tarih Görüşmeleri, 2022). Bu sebeple yaptıkları faaliyetler kısıtlı çevrelerce bilinmektedir. Kamu kurumlarının aksine bir ödenekleri olmadığı ve sadece gönüllülerin bağışlarıyla yürüdükleri için raporlama ve arşivlemeye yeterince ehemmiyet verememekte dolayısıyla zaman içinde unutulup gitmektedirler. Bu çalışmada son derece stratejik bir sivil toplum kuruluşu ele alınmıştır.

Öte yandan uluslararası öğrencilikle ilgili literatür de son yıllarda oluşmaya başlamıştır (Erken, 2021). Uluslararası öğrencilik konusu kamu ve sivil toplumda yeterince ele alınmadığı gibi akademik çalışmalarda da ele alınmamıştır. Ancak 2010'dan itibaren artan ve çeşitlenen yayın faaliyetlerine bakıldığında bile SADER'in faaliyette bulunduğu 2004-2008 yılları arasının çok kısıtlı olduğu görülmektedir (Erken, 2021:9-10). Az sayıda yapılan çalışmaların hiçbiri ise uluslararası öğrencilik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarını ele almamıştır. 1990'lardan günümüze uluslararası öğrencilik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarını inceleyen çalışmalar da çok azdır ve yetersizdir. Erken'in tespitlerine göre sadece dokuz adet çalışma mevcuttur (Erken, 2021:9-10). Elinizdeki bu çalışmayla uluslararası öğrencilik alanında çalışan öncü bir sivil toplum kuruluşu incelenerek gün yüzüne çıkarılmıştır. Böylece literatüre önemli bir katkı sunulurken alanda yapılacak yeni çalışmalara da bir örneklik teşkil edilmiştir. Uluslararası öğrencilik yeni bir çalışma alanıyken onun için de sivil toplum çalışmalarının incelenmesi bir o kadar önemli bir konudur.

Türkiye’de artan öğrenci rakamına rağmen uluslararası sivil toplum çalışmalarının hala yeterli olmadığı görülmektedir. Sosyal Araştırmalar ve Kültürler Arası Dayanışma Derneği (SADER) 2004-2008 yılları arasında uluslararası öğrencilik alanında faaliyet göstermiş, örnek ve öncül bir sivil toplum kuruluşudur. Çalışma alanı Türkiye’de eğitim gören uluslararası öğrenciler olan SADER, ülkemizde bu alanda çalışan sivil toplum kuruluşlarının ilklerindedir. 2008 yılında Bab-1 Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği’ne dönüşmüş ve bu derneğin öncülüğünden de Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP) kurulmuştur (UDEP, 2024). 336 bin öğrencinin bulunduğu ülkemizde uluslararası öğrencilere hitap eden sivil toplum çalışmaları parmakla gösterilecek durumdadır.

SADER’i öncü ve etkili bir sivil toplum kuruluşu yapan nedenler bu çalışmada irdelenmiştir. Evvela kuruluş hikâyesi ele alınmış sonra sırasıyla dernek tüzüğü ve faaliyetler aktarılmıştır. Yayınlar ve öğrenci buluşmaları ayrıca ele alınmıştır. En son SADER’in etkileri üzerine durulmuştur. Yukarıda ifade edildiği şekilde gönüllü faaliyetlerinin kalıcı bir arşive sahip olmaması çalışmanın ortaya çıkmasını zorlaştırmıştır. Bunu aşmak için dernek yöneticilerinin şahsi arşivleri kullanılmıştır. Şahsi arşivlerin olması hasebiyle arada eksik belge ve dökümanların olması doğaldır.

2. 2004-2008 Yılları Arasında Kamu ve Sivil Alanın Durumu

SADER hangi ihtiyaca binaen doğmuştur sorusuna cevap bulmak için söz konusu dönemde uluslararası öğrencilik alanında yer alan kamu ve sivil toplum çalışmalarına bakmak gerekmektedir. Dönemin atmosferi anlaşılırsa yeni kurulan bu derneğin hangi boşluğu doldurduğu anlaşılacaktır.

2004 yılında Türkiye’de uluslararası öğrencilere hitap eden kurum ve kuruluşlar yok denecek durumdadır. Bugün bu alanda ilk göze çarpan kurum 2010 yılında kurulmuş olan ve Kültür Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyet yürüten Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB) olmuştur (YTB, 2024). Devlet ve Hükümet burslusu olarak ifade edilen öğrencilerle muhatap olacak bir sivil toplum kuruluşu olmadığı gibi yetkili bir devlet kurumu da yoktur. Burslu öğrencilerle tüm Türkiye çapında ilgilenen sadece Başbakanlık Müşaviri Birol Dok’un bulunduğu anlaşılmaktadır (Dok, 2010:47-48). Dok’un, her hangi bir ödeneği ve teşkilatı olmadığı için daha çok Ankara’daki öğrencilerle muhatap olmuştur. Tüm ülkeye dağılmış öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi mümkün görünmemektedir. 2012 yılından itibaren Devlet ve hükümet burslusu öğrenciler Türkiye Bursları adı altında birleştirilerek YTB tarafından tüm işlem ve süreçleri ifa edilmektedir (Türkiye Bursları, 2024). Böylece burslu öğrenciler Türkiye Cumhuriyeti’nce muhatap alınmaktadır.

2004 yılına dönecek olursak, burslu öğrencilerin muhatabı olmadığı gibi burssuz yani kendi hesabına okuyan öğrencilerin de muhatabının olmadığı görülmektedir. Bugün İçişleri Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyet yürüten ve 2013’te müdürlük olarak ihdas edilen Göç İdaresi Başkanlığı daha kurulmadığı için burslu veya burssuz tüm öğrenciler ikamet ve diğer resmi işlemler için buldukları illerin Emniyet Müdürlükleri yabancılar şubesine gitmek zorundaydılar (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024). Tüm yabancıların içinde uluslararası öğrencilerin resmi işlemlerini yürütmeye çalışmasının zorluğu anlaşılabilir.

Bugün burslu öğrencilerin kurumsal olarak YTB tarafından muhatap alınmasının yanında burssuz öğrencilerin hala bir devlet kurumu tarafından, tam yetkili olarak işlemlerinin takip edildiğini söylemek mümkün değildir. Hala söz konusu öğrenciler Göç İdaresi’nden üniversitelere, YÖK’ten KYK’ya ve diğer resmi kurumlara her biriyle bireysel olarak muhatap olmakta ve sorunlarını çözmekte zorluk yaşamaktadır. Bu engelin aşılması için ya YTB’ye bu yetki verilmeli

ya da yeni bir kurum kurulmalıdır. Hâlihazırda ülkemizdeki 236 bin uluslararası öğrencinin sadece 16 bini bursludur. Geriye kalan 220 bini kendi hesabına okumakta ve karşılaştıkları bir sorunda direk muhatap olacakları bir devlet kurumu bulamamaktadırlar. Temennimiz bu konunun da yetkililer tarafından çözüme kavuşturulmasıdır.

SADER 2004 yılında İstanbul merkezli kurulduğu için bu il özeline bakıldığında, İstanbul Valiliği Türk Dünyası ve Akraba Toplulukları Koordinatörlüğü'nün var olduğu anlaşılmaktadır. TC İstanbul Valiliği Türk Dünyası ve Akraba Toplulukları Koordinatörlüğü Tanıtım Kitapçığı'ndaki bilgiye göre koordinatörlük 14.01.1998 tarihinde kurulmuştur. Diğer illerde buna benzer bir koordinatörlüğün olduğuna dair her hangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Söz konusu dönemde Kamu kurumlarının alana dair ilgisinin az olduğu görülmüştür. Sivil toplumun ise tamamen uluslararası öğrenci kitlesini görmezden geldiği anlaşılmıştır. Olanlar da İstanbul Valiliğinde olduğu gibi sadece Türk Dünyası ile ilgilenmektedir. Tüm uluslararası öğrencileri muhatap alan bir kamu veya sivil oluşum bulunmamaktadır. SADER tam da bu yokluk atmosferinde faaliyetlerine başlamıştır.

3. Tüzük ve Dernek Merkezinin Faaliyetlerine Başlaması

SADER'in dört yıllık faaliyetlerine ve ürettiği dokümanlara bakarak kuruluş düşüncesinin Türkiye'ye gelen her uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmak olduğu görülmektedir. Üretilen yayınlarda Türkiye'ye gelen her bir öğrencinin misafir olarak görüldüğü ifade edilmiştir. Resmi olarak 14 Temmuz 2004 tarihinde kurulan SADER Sosyal Araştırmalar ve Kültürler Arası Dayanışma Derneği'nin tüzüğünde Derneğin Amacı kısmı şu şekilde ifade edilmiştir:

“1-) Kültür Birliğinin ve yeni bir medeniyetin oluşturulması için; diğer ülkeleri tanımak amacıyla; ülkeler, siyasi ve sosyal yapılar hakkında araştırmalar yaptırmak. Yapılan sosyal ve bilimsel araştırmaları derlemek, arşivlemek, kamuoyuna açıklamak.

2-) Eğitimle ilgili çalışmalar yapmak, yayımlamak; Genel eğitimle ilgili aksaklıkları belirlemek çözüm önerilerini kamuoyuna açıklamak. Benzeri konularla ilgili bir bilgi bankasının kurulmasına öncülük etmek.

3-) Yurtdışından ülkemize öğrenim için gelen ve ülkemizden yurtdışına öğrenim için giden öğrencilerin eğitimine maddi ve manevi katkıda bulunmak. Eğitim ve sosyal alanlarla ilgili eserlerin telif ve tercümesine yardımcı olmak ve bunların yayımını yapmak.” (SADER Tüzük, 2004).

Tüzüğün geri kalan kısmı standart dernek tüzüğü şeklindedir. Amaçlarda ilk göze çarpan hususlar araştırma yapmak, eser yayınlamak ve eğitim vermektir. Bunlar her dernekte olabilecek amaçlardır. Ancak amaçları ve derneği özel yapan ise “Yurtdışından ülkemize öğrenim için gelen ve ülkemizden yurtdışına öğrenim için giden öğrencilerin eğitimine maddi ve manevi katkıda bulunmak” cümlesidir. Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den bir başka ülkeye eğitim için giden tüm uluslararası öğrenciler aynı derecede muhatap alınmaktadır. Faaliyetlere bakıldığında ise SADER'in sadece Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerle muhatap olduğu görülmektedir. Resmi kuruluşun ardından Büyük Karaman Cad. No: 9/4 D:7 Fatih/İstanbul adresli olarak dernek merkezinin açılışı ise 9 Ekim 2004 tarihinde gerçekleşmiştir.

4. Derneğin Vizyon ve Misyonu

Kuruluşun ardından çıkarılan tanıtım kitapçıkları ve çeşitli materyalde derneğin vizyon ve misyonu üzerine yazılar yer almıştır. Bu yazılarda misyon “*Evrensel kardeşlik bilincine sahip, temel dini bilgiler açısından donanımlı, modern dünyayı ve dünya sistemini tanıyan, organizasyon kabiliyeti yüksek, ülkesinin ihtiyaçlarının ve durumunun farkında olan, İslam kültür ve tarihinin ana hatlarından haberdar, farklılıklara karşı müsamahalı, ufku açık nesiller yetiştirmek*” şeklinde ifade edilmiştir. Aynı bölümde sloganımız başlığı altında “*Biz Bir Milletiz*” ibaresi yer almıştır (SADER Tanıtım Kitapçığı, 2004).

Bu kitapçıkta “SADER Niçin Var?” adlı başlık altında ise şu metin yer almaktadır:

“Biz büyük bir medeniyetin mirasını devralmış milletin mensuplarıyız. Bundan dolayı hayat ve tarih bize başka milletlerden daha fazla sorumluluk yüklemektedir... Devletin resmi kurumlarının dışında bu görevi üstlenecek sivil kuruluşların olması gerekir... Biz SADER olarak bu sorumluluğun gereğini yerine getirmek için üç temel konuda çalışmalarımızı yürütüyoruz; Gönül coğrafyamızdan gelen ülkemizdeki misafir öğrenci kardeşlerimizin maddi ve manevi problemleriyle ilgilenmek, Siyasi coğrafya çalışmalarında bulunmak, Coğrafyamızın ayağa kalkmasının temel şartı olarak gördüğümüz eğilimle ilgili her alanda çalışmalarda bulunmaktır.”

Aynı kitapçıkta Derneğimizin Görevleri başlığı altında maddeler halinde şunlar yer almaktadır:

“Türkiye’de okuyan misafir öğrencilerin maddi ve manevi problemleriyle ilgilenmek, Bu öğrencilerin eğitimlerine katkı sağlamak amacıyla “Türk dilinin inceliklerini” öğretmek için seminerler düzenlemek, Öğrencilerimizin ülkeleriyle ilgili sosyal çalışmalar yapmak bunları kamuoyuyla paylaşmak, Bülten, dergi, kitap, kaset ve CD yayınlamak, Kültür ve medeniyetimizin daha iyi anlaşılması için çalışmalarda bulunmak ve bu çalışmaları yapan şahıs ve kuruluşları desteklemek, Yurt içinde ve yurt dışında eğitim kurumları açmak, İş adamlarımıza ticari amaçlı rehberlik hizmetleri sunmaktır.”

Kitapçığın devamında Proje İlkeleri ve Projeler ayrı ayrı bölümler halinde ele alınmıştır. Biz burada faaliyete geçen projeleri ele almak durumundayız. Proje taslağı olarak kalan konuları bu çalışmanın dışında bırakmak daha uygun olsa gerektir.

5. Dernek Bünyesinde Yapılan Çalışmalar

Dernek yayınlarından da anlaşılacağı üzere SADER çok yoğun geçen ilk altı aylık döneminde “*Yabancı Öğrenci Değil Misafir Öğrenci*” ve “*Biz Bir Milletiz*” gibi ana slogan ve tespitlerini ortaya çıkarmıştır. İlk faaliyetler yapılmış ve ilk öğrenci buluşmaları organize edilmiştir. Farklı ülkelerden gelen öğrencilerle nasıl bir çalışma yapılacağı deneme yanılma yöntemi ile bulunmaya çalışılmıştır. Zira SADER’in önünde bir örnek yoktur. Yapılan her çalışma yeni bir tecrübe ortaya çıkarmıştır. İstikamet belli olsa da yol yoktur, yol hem açılmış hem gidilmiştir. Bu sebeple çok sayıda proje ve fikir denenmiştir. Tutanlar devam etmişse de bir o kadar da vazgeçilen, yarım kalan proje ve çalışmanın olması doğaldır. Nihayetinde bugün UDEF bünyesindeki derneklere yapılan temel çalışmaların doğması SADER’in 2004-2008 yılları arası dört yıllık deneme yanılma döneminde gerçekleşmiştir denilebilir.

SADER tarafından yayınlanan ilk broşürlerde faaliyetler burs çalışmaları, öğrenci evlerine gıda, ev eşyası ve giyim yardımları, harç, yol parası, harçlık, eğitim yardımları, dört yıllık eğitim

programı, Kuran-ı Kerim kursu, geziler, genel ve özel iftarlar, bayramlaşma ve ev davetleri şeklinde sıralanmıştır (SADER 1 Numaralı Broşür, 2004). Türkiye’de 10 bin uluslararası öğrenci olduğu, 46 ülkeden 531 öğrenci ile dernek olarak tanışıldığı ve bunlardan 150 öğrenciye burs verildiği ifade edilmiştir. 75 öğrenci evine ve 500’e yakın öğrenciye farklı başlıklarda yardım yapıldığı belirtilmiştir. Planlanan dört yıllık eğitim programıyla öğrenciler arasında bir dil birliğinin hedeflendiği, talep edenlere Kuran-ı Kerim öğretildiği, şehir içi ve dışı geziler organize edildiği, ülkemiz insanının misafirperverliğini sergilemek için ise öğrencilere evlerde iftarların ikram edildiği yazılmıştır.

Aynı broşürde derneğin tanıştığı 531 uluslararası öğrencinin mensubu olduğu 46 ülke şu şekilde sıralanmıştır:

“Afganistan, Arnavutluk, Ahıska, Azerbaycan, Bangladeş, Başkırđistan, Bosna Hersek, Cibuti, Çad, Çeçenistan, Dağistan, Doğu Türkistan, Endonezya, Etiyopya, Fas, Filistin, Gana, Gürcistan, İnguşetya, Karadağ, Kazakistan, Kenya, Kırım, Kırgızistan, Kosova, Kuzey Osetya, Lübnan, Makedonya, Mısır, Moğolistan, Moritanya, Özbekistan, Pakistan, Senegal, Sierra Leone, Somali, Sudan, Suriye, Tacikistan, Tanzanya, Tunus, Türkmenistan, Türkiye, Ürdün, Yemen, Yunanistan”

Fotokopi olan birinci broşürün aksine hemen onun ardından renkli bir broşür basılmıştır. Renkli baskı ve tasarımı ile daha profesyonel olan broşürde “Niçin Varız?” ve “Neler Yapıyoruz?” başlıkları yer almıştır. Eğitim, Ekonomik Destek, Sosyal ve Kültürel Etkinlikler alt başlıklarında faaliyetler sıralanmıştır (SADER 2 Numaralı Broşür, 2004). Bu broşürde uluslararası öğrenci sayısı 621 ve ülke sayısı 49 olmuştur. Öte yandan tanıtım kitapçığında 46 ülkeden 552 öğrenci ile irtibatlı olduğu ifade edilmektedir. SADER 3 numaralı broşürde ise 62 ülke ve bölgeden öğrencinin bulunduğu belirtilmektedir. Bir başka dokümanda ise tanışılan öğrenci için 732 denmektedir. Ülke ve öğrenci sayılarındaki değişiklikler derneğin aktifliğini ve gelen öğrencilerin sürekli arttığını göstermektedir.

6. Derneğin Uluslararası Öğrenciler Tarafından Kabul Görmesi

Faaliyetler için de özellikle öğrenci toplantıları konusuna dikkat çekmek gerekmektedir. Tanıtım kitapçığında yer alan bilgiye göre her ülke için öğrenciler arasından temsilci seçildiği, mevcut 46 ülkeden 29’unun temsilcisinin olduğu, temsilcilerle iki haftalık periyotlarla bir araya gelindiği ifade edilmektedir. Bu toplantılarda ülkelerdeki gelişmeler ele alınmakta, sözlü olarak verilen raporlar daha sonra yazılı olarak bültenlerde yayınlanmaktadır. Ayrıca Türkiye’de okuyan misafir öğrencilerin durumu ve gündeme ilişkin konular görüşülmekte, yapılması gereken işler konuşulup karara bağlanmaktadır (SADER Tanıtım Kitapçığı, 2004).

Dernek faaliyetlerinin çeşitlenmesinde bu toplantıların çok verimli olduğu görülmektedir. Yeni fikirlerin kuluçka merkezi işlevi gören ülke temsilcileri toplantısı, hem yeni faaliyetler üretmekte hem de mevcut çalışmaların yürütmesi için gerekli öğrenci katılımını sağlamaktadır. Bu toplantı notları incelendiğinde yer alan tekliflerden bazılarının dernek tarafından hayata geçirildiği görülmektedir. Yabancı Öğrenci Sınavı (YÖS) hazırlık ve Türkçe kursları açılın teklifi yerine getirilmiştir. Ülke birlikleri kurulmalıdır teklifi için gerekli teşvik ve destek sağlanmıştır. Talebe binaen öğrenci evleri açılmıştır. Yine öğrencilerin isteği üzerine periyodik dergiler yayınlanmıştır. Türkiye’den evlenmek isteyenlere yardım edilsin talebine yine dernek yöneticilerinin mümkün olan tüm desteği verdiği görülmüştür.

Tüm bunlardan anlaşılın SADER'in kabul görmesi ve başarılı olmasındaki en önemli sacayaklarından birinin tüm çalışmalarına uluslararası öğrenciyi katması olduğudur. Burada katılımdan kastedilen öğrencinin edilgen bir alıcı olduğu değil, etken bir verici olduğudur. Yani uluslararası öğrencinin dernek faaliyetlerini kendi sorumluluğu olarak görmesidir. SADER ayrı bir yapı değil bizzat uluslararası öğrencinin kendisidir. Misafir öğrenci dediği uluslararası öğrenciyeye tüm süreci kabullendirebilmiştir. Uluslararası öğrenci SADER'de kendi evindedir, kendi işini yapmaktadır, ona birileri şunu yap dememiştir tam tersi kendisi karar aldığı işi yapmaktadır. SADER'de yetki ve sorumluluk bizzat uluslararası öğrencilerdedir. Tespitlerimize göre diğer sivil toplum çalışmalarından ayrılan en önemli nokta burasıdır.

7. YÖS, Türkçe ve Diğer Eğitim Çalışmaları

Kendi hesabına okuyan, yani hiçbir yerden burs almayan öğrencilerin üniversiteye kabulü için yapılan Yabancı Öğrenciler Sınavı (YÖS) hazırlık kurslarının SADER'in ikinci çalışma yılı itibarıyla başladığı görülmektedir. Söz konusu dönemde bu kurslar sadece ticari faaliyet yürüten dershaneler aracılığıyla yürütülüyordu. SADER bir sivil toplum kuruluşu olarak kar amacı gütmeyen bu kursları düzenleyen ilk dernek olma özelliğine sahiptir. YÖS kursları bir ihtiyaç olarak devam etmekte ve bu satırların yazıldığı 2024 yılı itibarıyla UDEF dernekleri bünyesinde hala yapılmaktadır.

Bir diğer kar amacı gütmeyen gerçekleştirdiği faaliyet ise Türkçe kurslarıdır. SADER'in aktif faaliyet yaptığı 2004-2008 yılları arasında Türkçe öğretimi Türkiye'de Ankara TÖMER diğer ülkelerde ise FETÖ okulları tekelindeydi (Türkiye Maarif Vakfı, 2024). Bu sebeple Türkçe öğretiminde çok büyük bir açık vardı. Türkçe öğretim materyali olarak kitap ve diğer dokümanlar da yeterli seviyede değildi (Yunus Emre Enstitüsü, 2024). İlk yıl Türkçe semineri şeklinde başlayan Türkçe kursları zamanla dernekte sınıf ortamında ve pratik yapma imkânları da eklenerek gelişmiştir. Türkçe eğitimi için bir adet kitapta basılmıştır (Özenç & Yılmaz, 2006). SADER'in başlattığı Türkçe öğretimi seferberliği UDEF bünyesindeki dernekler tarafından hala devam ettirilmektedir. Zaman içinde YTB ve Yunus Emre Enstitüsü'nün kurulması ile Türkçe eğitimine devlet tarafından gerekli önem verilmiş oldu. Tüm üniversitelerin kendi Türkçe öğrenme merkezlerini açmalarıyla Türkçe öğretimi yaygın hale gelmiştir. Türkiye Maarif Vakfı ülkelerde açtığı okullarla Türkçe öğretimine büyük katkı sunmuştur. Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe öğretim materyallerini geliştirmesi konunun daha da nitelikli hale gelmesinin sağlamıştır.

Faaliyetler içinde Eğitim Programları başlığının önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Dört yıllık eğitim programı hazırlanmıştır. Öğrenci kitlesinin çeşitli ülkelerden gelmesi ve farklı seviyelerde olması hasebiyle bu programı uygulamak için ayrıca Kuranı Kerim kursu ve hazırlık programı yapılmıştır. Bu program dışında öğrenci temsilcileri tanışma, kaynaşma ve eğitim kampları ile kısa ve yaz kampları organize edilmiştir (SADER Tanıtım Kitapçığı, 2004:19-24).

8. Sosyal ve Psikolojik Destekler

Kuruluşundan yaklaşık bir yıl sonra mevcut yeri faaliyetler için dar olması hasebiyle üç katlı yeni bir dernek merkezine geçen SADER, her sene yeni faaliyetleri bünyesine katmıştır. 2005-2008 yılları arasında dernek merkezi Hasan Halife Mah. Sarıgül Cad. No:4 Fatih/İstanbul adresinde faaliyetlerini yürütmüştür. Çıkardığı tanıtım kitapçıkları, bültenler, dergiler ve diğer yayınlarda bu zenginliği görmek mümkündür. Piknikler, İstanbul içi ve dışı geziler, seminer, konferans ve paneller, Filistin Gecesi, bayramlaşma programları, her yıl eğitim programlarında başarılı olan 10 öğrenciyi umreye götürerek ödüllendirme, yurt ve ev ziyaretleri, ilgili ve ortak çalışma

yapılabilecek sivil toplum kuruluşlarını ziyaret gibi pek çok başlığın eklendiği görülmektedir (SADER Tanıtım Kitapçığı II, 2005).

Yine çeşitli dokümanlarda Kutlu Doğum Haftası ve Veda Hutbesi yarışması, İstanbul'un fethi etkinlikleri ve boğaz turları, eğitim yılı açılış ve yılsonu kapanış programları, Çanakkale ve Bursa gezileri, Eyüp Sultan ziyaretleri, İBB Beyaz Geziler çerçevesinde İstanbul kültür gezileri gibi faaliyetlerin yapıldığı yer almaktadır. Ayrıca farklı dönemlerde eğitim ve kaynaşma kampları, kurumlarda iftarlar, öğrenci ev ve yurtlarına ziyaretler, satranç ve masa tenisi turnuvaları, havuz programları yapılmıştır. Ümmet halkaları kardeşlik grupları, ülke danışmanlık sistemi, mezuniyet programı, misafir öğrencilerin kaldığı özel yurtların müdürleriyle istişare toplantıları, 2007'den itibaren başlayan ülkelere özel yemek ve tanıtım günleri ile kamplar ve Suriye kültür gezisi göze çarpan etkinliklerdir. 10 Şubat 2007 tarihinde gerçekleştirilen "Misafir Öğrenci Gözüyle Türkiye Tasavvuru" konulu panelde Tunus, Arnavutluk, Çeçenistan, Doğu Türkistan ve Suriyeli yüksek lisans ve doktora öğrencileri konuşmalarını yapmışlardır (Sefine, 2007:53).

SADER'in vesile olduğu ve desteklediği önemli bir oluşum ise ülkelerin kendi birliklerini kurmalarıdır. Dernek tarafından sürekli teşvik edilen ülke öğrenci birlikleri zaman içinde dernekleşmiştir. Kimi öğrenci birliğinin ülkelerde kurulan Türkiye mezunları derneklerinin de ilk nüvesini teşkil ettiği görülmektedir (Türkiye Mezunları, 2024). Buna bir örnek olarak Türkiye'de Etiyopyalı Öğrenciler Birliği gösterilebilir. Birlik yaptığı faaliyetlerle daha sonra hem Türkiye'de hem de Etiyopya'da dernekleşmiştir. Etiyopya'da Türkiye Mezunları Derneği'nin kurulmasının ardından Habeşistan Kalkınma ve İşbirliği Derneği HAKİD ise 2013 yılında İstanbul'da kurulmuştur (HAKİD, 2024).

Derneğin başlattığı ve sonrasında onu takip eden derneklerin yaptığı bir diğer önemli faaliyet ise uluslararası öğrencilerin iyi ve kötü gününde yanında olmaktır. Evlenen bir öğrencinin düğüne katılmak hatta memleketinden ailesi gelemediği için onların yerine kız istemesini yapmak, değeri ölçülemeyen bir katkıdır. Uluslararası öğrencinin Türkiye'de yeri geldiğinde anne-babası olmak SADER'in faaliyetleri içinde en etkilisi olsa gerektir. Bir misafir öğrencinin nişanında yüzüğünü takan, kınasını organize eden, nikâh şahidi olan bir konuma gelen SADER, bir dernek olmanın ötesine geçebilmiştir.

Türkiye'de vefat eden bir uluslararası öğrenciye sahip çıkmak Türkiye adına azımsanacak bir iş değildir. SADER'den başlayan gelenekte Bab-ı Âlem ve UDEF kuruluşlarının tamamında vefat eden misafir öğrencilerin cenaze işlemleri takip edilmiştir. Cenazenin memleketine gönderilmesi veya defin işlemlerinin Türkiye'de yapılması, cenazeye gelen ailesinin karşılanması ve ağırlanması, Türkiye ve ilgili ülkenin resmi kurumlarıyla muhatap olunması ve bu işleri hiçbir maddi karşılık beklemeden yapması SADER ve onun devamındaki derneklerin en önemli faaliyetidir. Türkiye'ye eğitim için gelmiş ama ömrü burada sonlanmış bir uluslararası öğrenciye sahip çıkmak onun ailesi, ülkesi, o ülkeden Türkiye'de okuyan diğer öğrenciler ve başka ülke öğrencileri için çok anlam ifade etmektedir. Burada sadece Müslüman öğrencilerin vefatında bu çalışmaların yapılmadığını ifade etmek gerekmektedir. Tüm çalışmalarda olduğu gibi cenaze konusunda da Hristiyan veya hangi dinden olursa olsun Türkiye'ye gelen tüm öğrencilere hitap edildiği göz ardı edilmemelidir.

9. Derneğin Yayınladığı Dergi ve Kitaplar

Aralık 2004'den 21 Mart 2005'e kadar ilk iki sayı "SADER Bülten" üçüncü sayıdan yediye kadar ise "İslam Âlemi" adıyla 500'er adet fotokopi bültenler çıkarılmıştır. Kapağında "*Bültenimizdeki tüm bilgiler misafir öğrencilerimizden alınmıştır*" ibaresi yer alan bültenlerde dernek

faaliyetlerinden bilgilerin yanında ülkelerden gelişmeler aktarılmıştır. Yedinci sayıdan 11 ay sonra ise 1 Şubat 2005'te Sefine dergisi yayın hayatına başlamıştır.

Gemi demek olan Sefine, Nuh'un Gemisi misali her renkten insanı içinde barındıran bir metafora atıf yapmaktadır (Oruç, 2006:1). Dergide derneğin amacını ve faaliyetlerini anlatan yazılar, farklı konularda röportajlar, öğrenciler tarafından yazılan ülke ve bölge yazıları, haber niteliğinde bölümler, çeşitli konuların analizleri, bölgesel problemlerin ve farklı konuların tahlilleri yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin denemeleri, şiirleri, söyleşileri gibi bölümleri ihtiva eden bir kültür sanat bölümü bulunmaktadır. Yabancı Değil Misafir Öğrenci başlıklı bölümde derneğin çalışma mantığı ve uluslararası öğrenciye yaklaşım tarzı izah edilmiştir (Bolat, 2006:42-45). Acı Kaybımız bölümünde ise kurucu başkan Burhanettin Gövercin'in vefatı hakkında bilgi verilmiştir. Dernek faaliyetlerinin aktarılmasının ardından mizah bölümü ve bulmaca ile derginin ilk sayısı nihayete ermektedir.

İlk sayının kapağında "Doğu Afrika'nın Gülen ve Düşünen Yüzü Kenya" başlığı yer alırken ikinci sayıda "Güneydoğu Asya'dan Yayılan Samimi Seda" başlığı kullanılmıştır. Üçüncü sayıda "Ortadoğu'nun Beyaz Ülkesi: Lübnan", dördüncü sayıda "Afrika'da Eğitim", beşinci sayıda "Rumeli'nin Müslüman Ülkesi: Arnavutluk" ve altıncı sayıda "Ümmet Olma Şuuru-Biz Bir Milletiz" dosya konusu olarak yer almıştır.

İlk sayıya göre diğer sayıların gerek mizanpaj gerekse muhteviyat açısından geliştiği görülmektedir. Özellikle her sayıda yer alan açık oturum bölümünde bir konu uluslararası öğrenciler tarafından teferruatlı bir şekilde işlenmiştir. Geniş bir yelpazede ülkelerden ve bölgelerden haber ve analizlerle, tanıtıcı yazılarla, deneme ve şiirlerle dolu dolu bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Hepsinden öte yazarların uluslararası öğrenci oluşları Sefine'yi çok özel kılmaktadır.

3. sayıdan itibaren dergide yer alan açık oturum bölümlerinde belirlenen bir konuda her ülkede yaşanan gelenek ve görenekler çerçevesinde söyleşiler yapılmıştır. Sırasıyla Yedi İklimde Ramazan Neşvesi, Afrika'nın Eğitim Sorunları, Balkanlar'da İslam, Ortaasya'da İslam konuları işlenmiştir.

4. sayıdan itibaren başkan yazıları farklı dillerde yayınlanmaya başlamıştır. 4. sayıda başkan yazısı Aden Tepo ve beş kişilik bir heyet tarafından Swahili diline tercüme edilmiştir. (Çelik, 2007a:2-3) 5. sayıda Sejfullah İslami tarafından Arnavutçaya (Çelik, 2007b:2-3) çevirilen başkan yazısı 6. sayıda Gela Gogitidze tarafından Gürcüceye çevirilmiştir (Başar, 2007:2-3; Eylül 2007 itibarıyla SADER Yönetim Kurulu Başkanı Veysel Başar olmuştur).

Derginin Temmuz 2007'de çıkan 6. sayısı ile SADER dönemi kapanmıştır. Yayın hayatına devam eden dergi Nisan 2008'de çıkan 7. sayıdan itibaren Bab-ı Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği adına yayınlanmaya başlamıştır. Türkiye'de uluslararası öğrencilere hitap eden ve onlar tarafından hazırlanan en uzun metrajlı dergi unvanına sahip Sefine'nin son sayısı 2023'de 25. sayı olarak çıkmıştır. İlk 17 sayı ve içeriklerine İDP- İslamcı Dergiler Projesi web adresinden (<https://katalog.idp.org.tr/dergiler/230/sefine>) ulaşılabilmektedir.

Dergi dışında göze çarpan bir diğer önemli basım yayın faaliyeti ise "Çağdaş Yöntemlerle Yabancılar için Türkçe - Turkish Language with Contemporary Methods for Foreigners" isimli kitaptır. Fazilet Özenç ve Mehmet Yalçın Yılmaz tarafından hazırlanan bu Türkçe öğretme kitabı SADER tarafından basılmıştır. Temel Türkçe A-1 ve A-2, Orta Türkçe B-1 seviyelerini ihtiva eden kitabın son kısmında okuma metinleri bulunmaktadır. Renkli ve büyük boy olan kitap 268

sayfadır. Ayrıca dernek tarafından gerçekleştirilen Filistin Gecesi'ne özel Filistin Meselesi ve Kırk Gerçek isimli bir kitap basılmıştır.

10. Türkiye'de Misafir Öğrenci Olmak Konulu Panel

Dikkat çekici faaliyetlerden biri de öğrencilerin kendi sorunlarını anlattıkları ve çözüm önerisi sundukları Türkiye'de Misafir Öğrenci Olmak panelidir (Sefine, 2006:51-52). Panelde Doğu Türkistan, Suriye, Afganistan, Ürdün ve Lübnan'dan birer konuşmacı yer almıştır. Panel notları bir kitapçık olarak basılmıştır. 2005-2006 eğitim öğretim döneminde Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin durumunu anlamak için bu kitapçıktaki bilgilere göre panelde yer alan konuşmaların özetini vermek faydalı olacaktır.

Doğu Türkistanlı öğrenci Abdulhamit Ertung, Türkiye'ye öğrenci geliş yollarını anlattıktan sonra ülkelerde yeterli tanıtım yapılmadığı için başarılı öğrencilerin başka ülkeleri tercih ettiğini belirtmiştir. Türkçe öğretiminin yetersiz olduğunu ayrıca dini ve mesleki eğitim konularında da sıkıntılar yaşandığını dile getirmiştir. Her iki alanda da Türk ve misafir öğrencilere yeterli imkânın sunulmadığı tespitini yapmıştır (Ertung, 2006:11-15).

Suriyeli öğrenci Tarık Silo, Türkiye'de yaşadıkları ekonomik sorunlara değinmiştir. YÖK'ün uyguladığı harç politikasının misafir öğrencileri zor durumda bıraktığını ifade etmiştir. Her yıl artan harçların öğrencileri mağdur ettiği ve planladıkları ödemeleri yapamadıkları tespitinde bulunmuştur. Eğitime başladığı dönem ile mezun olma dönemine kadar harç miktarlarının ciddi arttığını dolayısıyla ailelerin planladıklarının çok üzerinde ekonomik sıkıntı ile karşılaştıklarını belirtmiştir. Öğrencilere çalışma izni de verilmediği için aradaki açığı kapatamadıklarını izah etmiştir. Ayrıca kabul kayıt masraflarının çokluğu, memlekete gidiş geliş ücretlerini yüksekliği, barınma ve iye ihtiyaçlarının karşılanmasında güçlükler gibi parasal sorunların çokluğuna değinmiştir. Tüm bunların bir nebze çözümü için ise çalışma izninin verilmesini talep etmiştir (Silo, 2006:25-29).

Afganistanlı öğrenci Şah Mesud Omari Türkiye'ye eğitim için gelen öğrencilerin vize, pasaport ve diğer yasal işlemlere dair yaşadıkları problemleri ifade etmiştir. Ülkelerdeki Türk büyükelçiliklerine başvurudan itibaren gerçekleştirilen prosedürlerin insanı bıktırarak seviyede olduğuna dikkat çekmiştir. Hem mali külfetin hem de harcanan eforun öğrenci adayları için ilk engeli oluşturduğunu vurgulamıştır. Noter masrafları ve pasaport tercüme işlemlerinin fahiş fiyatlarla yapıldığını, emniyetten ikamet almak için yapılan rutin uygulamaların ise amacından uzaklaşmış olduğunu ifade etmiştir. Polislerin bazen ilgisiz davrandığını, bazen kendilerini azarladığını ve bu tür davranışlar sebebiyle üzüldükleri tespitinde bulunmuştur (Masout, 2006:21-23).

Ürdünlü öğrenci Ali Alaun ise Türk halkının genelde yabancılara iyi davrandığını ifade ederek SADER gibi bir dernek kurdukları için tüm Türk halkına teşekkür etmiştir. Daha çok dil problemleri üzerine durmuştur. Ona göre Türk halkının yabancı dil bilmemesi ve yabancılara Türkçe öğretiminin de yetersiz oluşu sorunun asıl kaynağıdır. Dünyaya kapalı bir toplum olmaları hasebiyle Türklerin kendilerine anlamsız sorular yönelttiğini ifade etmiştir. Akademik Türkçeyi yeterince öğrenme imkânı sunulmadığı için derslerde yaşanan zorlukları belirtmiştir. Dikkat çekici tespiti ise Türkiye'de misafir öğrencilerin diğer ülkelerdeki yabancı öğrencilere göre daha az sıkıntı çekmesidir. Bunu sebebini ise Aloun, Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması ve Türk kültürünün diğer Müslüman ülke kültürleriyle aynı kaynaklardan beslenmesi hasebiyle benzer özellik göstermesine bağlamaktadır (Aloun, 2006:17-19).

Lübnanlı öğrenci Firas Al Ahmad ise misafir öğrencilerin karşılaştığı barınma, giyim ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanması gibi sorunlar hakkında bilgi vermiştir. Bu ihtiyaçların karşılanması için SADER'in gayret ettiğinden bahisle derneğe teşekkür etmiştir. Firas'ın dikkat çeken bir tespiti ise devlet yurtlarının bazı siyasi görüşlü Türk öğrencilerce egemenlik altına alındığı ve bu sebeple uluslararası öğrencilerce tercih edilmediğidir. Ev ve eşya problemlerini Türk öğrencilere nazaran misafir öğrencilerin daha fazla yaşadıklarını ifade etmiştir. Sağlık açısından ise bir sorunun olmadığını, misafir öğrencilerin kendi okulunda veya anlaşmalı kurumlarda muayene olabildiğini belirtmiştir. Türkçeye hâkim olamadıkları için kıyafet alırken iyi pazarlık yapmadıklarını da eklemeyi unutmamıştır (Al Ahmad, 2006:30-32).

11. İlk Uluslararası Öğrenci Buluşması

Bugün Türkiye'nin hemen hemen her üniversitesinde uluslararası öğrencilerin katıldığı kültür festivalleri, öğrenci buluşmaları, ülke günleri gibi organizasyonlar yapılmaktadır. Bunlara örneklik eden ve sivil toplum tarafından organize edilen ilk uluslararası öğrenci buluşmasını SADER yapmıştır. UDEF Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu'nun Türkiye çapında onlarca şehirde ve dünyanın farklı noktalarında 13 yıl boyunca aralıksız organize ettiği, valilikler, büyükelçilikler, üniversiteler, belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve diğer pek çok paydaşın katkı sunduğu Uluslararası Öğrenci Buluşmalarının ilk başlangıcı SADER tarafından gerçekleştirilmiştir. Son üç programının Cumhurbaşkanlığı tarafından himaye edildiği buluşmalar meydanlarda ve büyük salonlarda geniş bir yelpazede, yüzbinleri bulan bir insan kitlesine ulaşmıştır (UDEF, 20024).

“Coğrafyamızdan Renkler” konseptini kullanan ilk program 30-31 Mart 2007 tarihinde Taksim Metro Sergi Salonu'nda gerçekleşmiştir. 24 ülkenin standının açıldığı programa yüzlerce uluslararası öğrenci katılmıştır. Geleneksel kıyafetlerini giyen öğrencilerin bulunduğu ülke tanıtım stantlarının yanısıra özellikle ülkelerden yemeklerin bulunduğu özel bir bölüm hazırlanmıştır. Çoğu ülkenin tanıtım materyalleri öğrenciler tarafından hazırlanmış ve dernek tarafından basılmıştır.

Ayrıca iki gün süren program boyunca Afrika, Kafkasya, Balkanlar ve Orta Asya üzerine bölgesel konuları içeren konferans ve seminerler yapılmıştır. Ülkelerden geleneksel folklorik gösterilerin de yer aldığı buluşma renkli sahnelere tanıklık etmiştir. Programda ayrıca Iraklı öğrenci Akeel M. Khaerollah'ın “Kerkük” konulu kişisel resim sergisi de yer almıştır. Diğer faaliyetlerde olduğu gibi öğrenci buluşmaları da gelenekselleşmiş ve 13 yıl aralıksız devam etmiştir (UDEF, Uluslararası Öğrenci Buluşması, 2024).

12. SADER'den Bab-ı Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği'ne Geçiş

Eylül 2007'ye gelindiğinde SADER, yaptığı ender faaliyetlerle dikkatleri çekmiş, tanınır ve bilinir hale gelmiştir. Kimsenin çalışmadığı bir alanda faaliyete başlamış, ne yapacağını uzun uğraşlar sonucu ortaya çıkarmış ve alanda kendini ispat etmiştir. Ancak bu tanınırlığın bazı olumsuz tarafları da ortaya çıkmıştır. Kendinden daha önce sağlık ve spor alanlarında kurulmuş ve SADER kısaltmasını kullanan derneklerden resmi yazılarla adınızı değiştirin talepleri gelmiştir.

Öte yandan dernek tüzüğünde bazı değişikliklerin yapılması gerekliliği anlaşılmaktadır. SADER'in kuruluş dönemi ile üç yıl sonra geline nokta aynı değildir. Tüzükte yer alan çok sayıda faaliyet yapılmışken kimi hedeflenen çalışmalar ise hiç yapılamamıştır. Bu sebeple tüzüğün ve ismin edinilen tecrübeye uygun bir şekilde yeniden hazırlanma sürecine sonucunda SADER, Bab-ı Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği'ne dönüşmüştür. Daha doğrusu Bab-ı Âlem

Uluslararası Öğrenci Derneği 25.03.2008 tarihinde resmen kurulmuştur. SADER'den Bab-1 Âlem'e geçiş aynı zamanda Bab-1 Âlem'in kuruluşu olduğu için bir başka çalışmanın konusu olarak ele alınacaktır.

13. SADER'in Önemi ve Etkileri

SADER'in kendinden sonraki sürece etkilerinin sinyalleri "SADER'in Kayseri Ziyareti Verimli Geçti" başlıklı haber metninde yer almaktadır (Sefine, 2007:55). Metinde yer alan "Bununla birlikte diğer illerde de misafir öğrencilerin bulunması hasebiyle çalışmalarına, misafir öğrencilerin bulunduğu tüm illerde devam etmeyi kendine hedef edinmiştir." cümlesi UDEF Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu'nun ortaya çıkmasını sağlayan vizyondur. Türkiye'de uluslararası öğrenci sayısı arttıkça SADER'in dönüştüğü Bab-1 Âlem daha çok iş üretmeye başlamıştır. Bir süre sonra ise daha fazla Bab-1 Âlemlere, yeni derneklere ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç dernek sayılarını artırmış ve ortaya UDEF çıkmıştır. Ancak UDEF'i oluşturan derneklerin ilk örneği olan Bab-1 Âlem'i SADER'in niteliksel çalışmaları ortaya çıkarmıştır.

SADER önemi, daha önce kimsenin çalışma yapmadığı bir alanda faaliyet göstermesidir. Yapılmayanı yapmak, başarısız olma korkusunu yenmek, deneme yanılma yöntemiyle düşe kalka bir şeyler ortaya koymak kolay olmasa gerektir. Bu zorluğun asıl en önemli noktası ise FETÖ gibi bir örgütün Türkiye'deki uluslararası öğrenci alanını domine etmesine rağmen gerçekleşmesidir. 2004-2008 yılları arasında FETÖ üniversiteleri, dernekleri ve diğer aygıtları ile Türkiye'deki uluslararası öğrencilik alanında çok etkin bir haldeydi. Döneme dair yaptığımız araştırmamızda FETÖ'nün kamu ve sivil toplumun uluslararası öğrencilik alanında bıraktığı boşluğu doldurduğu görülmektedir. Ayrı bir konu olarak görüldüğü için bu makalede FETÖ faaliyetlerine değinilmemiştir (Ancak bu konu için tarafımızdan hazırlanan bir başka çalışmaya bakılabilir. Bolat, 2020: 232-253). Bu zorlukların SADER'in misafir öğrenci dediği uluslararası öğrencilere sınıksız sarılmasına sebep olduğu görülmektedir. Fikri birliktelikten öte bir kader birliği yaparcasına uluslararası öğrencilerin her rengiyle hemhal olduğu anlaşılmaktadır.

SADER'in hitap ettiği uluslararası öğrenciler açısından son derece özel bir öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır. SADER'i uluslararası öğrencilerin tam anlamıyla sahiplenmesi, eğitimden sağlığa hayatın tüm alanlarında onu yanlarında bulmaları sebebiyle olsa gerektir. Klasik bir dernekten öte olan SADER, bazen ev sahibi bazen ebeveyn bazen dost ama ne gerekiyorsa o olan bir sivil oluşumdur. 2004-2008 arası dört yıllık aktif döneminde ortaya koyduğu tecrübe, kendinden sonra bu alanda çalışan tüm sivil toplum kuruluşlarına örneklik teşkil etmiştir.

Sonuç

Türkiye tarihten günümüze vakıf kültürüyle sivil toplum alanında aktif olmuş bir ülkedir. Ancak tarihi vakıfların kurumsallıklarının aksine günümüz sivil toplum çalışmaları gönüllülük esasına dayanmaları hasebiyle profesyonellikten uzaktırlar. Dolayısıyla da zaman içinde unutulup gitmektedirler. Bu çalışmada unutulup gidilmemesi gerekli son derece stratejik bir sivil toplum kuruluşu olan Sosyal Araştırmalar ve Kültürler Arası Dayanışma Derneği (SADER) ele alınmıştır.

Türkiye'de 2002 yılında 16 bin uluslararası öğrenci varken 2024'de bu rakam 336 bindir. Uluslararası öğrenci sayısının yirmi yılda 20 kattan fazla artmasının altında sayısız sebep vardır. Küresel eğitim trendindeki gelişim, ülkelerin yerel şartlarının etkisi, Türkiye'deki kamu yönetiminin gerekli adımları atması, YÖK ve üniversitelerin aktifleşmeleri ve daha

sayabileceğimiz çok sayıda sebep bu öğrenci artışını doğurmuştur. Ancak bu çalışmada genelde göz ardı edilen sivil toplum çalışmalarından biri olarak SADER işlenmiştir.

336 bin uluslararası öğrencinin bulunduğu Türkiye’de uluslararası öğrencilik üzerine sivil toplum çalışmaları yeterli değildir. SADER 2004-2008 yılları arasında bu alanda faaliyet gösteren öncül bir kuruluştur. Çalışma alanı olan Türkiye’deki uluslararası öğrencilere nasıl hitap edileceğini de kendi deneme yanılma yöntemi ile tecrübe etmiştir. Alanda etkin ve yetkin bir sivil çalışma ortaya koyduktan sonra 2008 yılında Bab-1 Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği’ne dönüşmüştür. Bu derneğin organizasyonu sayesinde Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEF) doğmuştur. UDEF bünyesinde halen Bab-1 Âlem başta olmak üzere 63 dernek faaliyet göstermektedir. 75 bin uluslararası öğrenciye ulaşan federasyon 20 yıllık tecrübe ile SADER’den başlayan süreçle çalışmalarına devam etmektedir.

SADER sonuçta bir dernek olarak faaliyet yürütmesine rağmen onu bu kadar etkili bir sivil toplum kuruluşu yapan nedenler vardır. Kuruluş hikâyesinden dernek tüzüğüne ve ortaya koyduğu faaliyetlere kadar kendine has bir üsluba sahip olması onu benzersiz kılmaktadır. Ürettiği uluslararası öğrenci buluşmaları formatı bugün Türkiye’nin dört bir yanında sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerce sürdürülmektedir. Etkileri kendinden sonraki dernekler üzerine olduğu kadar kamu ve diğer sivil alanlara kadar hissedilmiştir.

Derneğin kurulduğu 2004 yılında Türkiye’de uluslararası öğrencilere hitap eden kurum ve kuruluşların olmayışı bu etkiyi anlamlı hale getirmiştir. SADER Türkiye’ye gelen her bir öğrenciyi misafir olarak görmüştür. “Yabancı Öğrenci Değil Misafir Öğrenci” ve “Biz Bir Milletiz” gibi sloganları üretmiştir. SADER daha önce kimsenin çalışma yapmadığı bir alanda faaliyet göstererek çok cesur bir oluşum olduğunu ispatlamıştır. FETÖ gibi bir örgütün Türkiye’deki uluslararası öğrenci alanını domine etmesine rağmen çalışmıştır.

Bu zorlukların SADER’in misafir öğrenci dediği uluslararası öğrencilere sınıksız sarılmasına sebep olduğu görülmektedir. Kader birliği yaparcasına uluslararası öğrencilerin her rengine sahip çıkan SADER, yabancı öğrenci değil misafir öğrenci demiştir. Misafirin dünyasını tanımaya ve anlamaya gayret etmiştir. Bu sebeple SADER, hitap ettiği uluslararası öğrenciler açısından son derece özel bir öneme sahiptir. SADER’i uluslararası öğrencilerin tam anlamıyla sahiplenmesi, eğitimden sağlığa hayatın tüm alanlarında onu yanlarında bulmaları sebebiyledir. Klasik bir dernekten öte olan SADER’in 2004-2008 arası dört yıllık aktif döneminde ortaya koyduğu tecrübe, kendinden sonra bu alanda çalışan tüm sivil toplum kuruluşlarına örneklik teşkil etmiştir.

SADER’i diğer sivil toplum çalışmalarından ayrılan önemli noktalardan biri yetki ve sorumluluğun bizzat uluslararası öğrencilerde olmasıdır. Geniş öğrenci kitlelerince kabul görmesi ve başarılı olmasında en önemli hususlardan biri uluslararası öğrencinin kendini sorumlu olarak görmesidir. Yani SADER ayrı bir yapı değil bizzat uluslararası öğrencinin kendisidir. Misafir öğrenci dediği uluslararası öğrenciye tüm süreci kabullendirebilmiştir.

Kaynaklar

- Akpınar, T.,& Küçüköksel, N. Ç. (2022), Dünya’da ve Türkiye’de Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Ülkelere Katkıları, Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 2022:08 (02), 140-151. https://www.ibaness.org/bnejss/2022_08_02/14_Akpınar_and_Kucukoksel.pdf
- Al Ahmad, Firas (2006), Türkiye’de Misafir Öğrenci Olmak Panel Notları, SADER Yayınları, İstanbul, 30-32.
- Aloun, Ali (2006), Türkiye’de Misafir Öğrenci Olmak Panel Notları, SADER Yayınları, İstanbul, 17-19.
- Başar, Veysel (2007), Farkında Olmak, Sefine, Yıl:3, Sayı:6, Temmuz- Aralık 2007, İstanbul, 2-3.
- Bolat, Mehmet Ali (2007), Suriye Kültür Gezisi, Sefine, Yıl:3, Sayı:6, Temmuz- Aralık 2007, İstanbul, 42-45.
- Bolat, Mehmet Ali (2006), Yabancı Değil Misafir Öğrenci, Sefine, Yıl:1, Sayı:1, 1 Şubat 2006, İstanbul, 42-45.
- Bolat, Mehmet Ali (2020), 15 Temmuz FETÖ Saldırısının Ülkemiz Uluslararası Öğrencilik Alanına Etkisi, Türkiyede Uluslararası Öğrencilik, ed. Osman Akgül ve Mehmet Ali Bolat, Harf Yayınları, İstanbul, 232-253.
- Çelik, Mehmet (2007), Dünyamıza Sahip Çıkalım – Tujitolee Kwa Dunia Yetu, Sefine, Yıl:1, Sayı:4, Ocak-Şubat-Mart 2007, İstanbul, 2-3.
- Çelik, Mehmet (2007), Dünyada İzimiz Olsun – Le te Mbeten Gjurmet Tona ne Kete Bote, Sefine, Yıl:2, Sayı:5, Nisan-Mayıs-Haziran 2007, İstanbul, 2-3.
- Dok, Birol (2010), Türkiye’ni Gururu “Büyük Öğrenci Projesi”, Doğu Türkistan’ın Sesi, 71, 2010, 47-48.
- Erken, Mehmet (2021), Türkiye’de Uluslararası Öğrencilik Çalışmaları, İstanbul.
- Ertung, Abdulhamit (2006), Türkiye’de Misafir Öğrenci Olmak, Türkiye’de Misafir Öğrenci Olmak Panel Notları, SADER Yayınları, İstanbul, 11-15.
- Etiyopyalılar Kampı Yapıldı, Misafir Öğrenci Tanışma Kampı (2007), Sefine, Yıl:2, Sayı:5, Nisan-Mayıs-Haziran 2007, İstanbul, 52.
- Filistin Yemek Günü, Lübnan Ülke Günü, Etiyopya (Habeşistan) Tanıtım Günü, Çad Ülke Günü Renkli Geçti (2007), Sefine, Yıl:1, Sayı:4, Ocak-Şubat-Mart 2007, İstanbul, 48-51.
- Habeşistan Kalkınma ve İşbirliği Derneği HAKİD (2013). <https://turkiyeetiopya.com/turkiyede-etiopya/habesistan-kalkinma-ve-isbirligi-dernegi-hakid--396.html> [08.05.2024].
- İDP (2024) - İslamcı Dergiler Projesi Web adresinden Sefine’nin ilk 17 sayısına ulaşılabilir: <https://katalog.idp.org.tr/dergiler/230/sefine> [13.05.2024].
- Kaya, P.H. & Koca, M. (2020), Osmanlı’dan Günümüze Vakıf Sisteminin Gelişimi, Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 5(2), 146-160.
- Masout, Şah (2006), İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nde İkamet Tezkeresi İşlemlerinde Karşılaşılan Problemler, Türkiye’de Misafir Öğrenci Olmak Panel Notları, SADER Yayınları, İstanbul, 21-23.
- Misafir Öğrenci Gözüyle Türkiye Tasavvuru Başlıklı Panel Gerçekleştirildi (2007), Sefine, Yıl:2, Sayı:5, Nisan-Mayıs-Haziran 2007, İstanbul, 53.

Muhsin Muhammed Salih (2004), Filistin Meselesi ve Kırk Gerçek, SADER Bizim İklim Yayınları No:1.

Oruç, Muhammed Ali (2006), Başlarken, Sefine, Yıl:1, Sayı:1, 1 Şubat 2006, İstanbul, 1.

Özenç, F. & Yılmaz, M. Y. (2006), Çağdaş Yöntemlerle Yabancılar için Türkçe - Turkish Language with Contemporary Methods for Foreigners, SADER Yayınları, İstanbul.

SADER Tanıtım ve Faaliyet Kitapçığı, 2004.

SADER Tanıtım Kitapçığı II, 2005.

SADER 14.07.2004 Tarihli Kuruluş Tüzüğü.

SADER 1 Numaralı Broşür, 2004.

SADER 2 Numaralı Broşür, 2004.

SADER 3 Numaralı Broşür, 2005.

SADER Yemek Günleri: Cibuti, Kenya, Suriye ve Tanzanya (2007), Sefine, Yıl:2, Sayı:5, Nisan-Mayıs-Haziran 2007, İstanbul, 50.

SADER'in Kayseri Ziyareti Verimli Geçti (2007), Sefine, Yıl:2, Sayı:5, Nisan-Mayıs-Haziran 2007, İstanbul, 55.

Silo, Tarık (2006), Parasal Sorunlar, Türkiye'de Misafir Öğrenci Olmak Panel Notları, SADER Yayınları, İstanbul, 25-29.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı Resmi Web Sitesi (2024), <https://www.goc.gov.tr/baskanligin-gorevleri> [25.05.2024].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Resmi Web Sitesi (2024), <https://ytb.gov.tr/kurumsal/baskanlik> [25.05.2024].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Türkiye Bursları Resmi Web Sitesi, (2024), <https://turkiyeburslari.gov.tr/hakkimizda> [25.05.2024].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Türkiye Mezunları Resmi Web Sitesi (2024), <https://www.turkiyemezunlari.gov.tr/AlumniAssociationMap/Detail?alumniAssociationId=21> [25.05.2024].

Türkiye Maarif Vakfı Resmi Web Sitesi (2024), <https://turkiyemaarif.org/page/hakkimizda> [27.05.2024].

Teichler, U. (2015), Internatioanalisation Trends in Higher Education And The Changing Role Of Student Mobility, A. Arıkmert (ed.), Uluslararası Öğrenci Sempozyumu Bildiriler Kitabı, İstanbul, 163-182.

Türkiye'de Misafir Öğrenci Olmak Konulu Panel (2006), Sefine, Yıl:1, Sayı:1, 1 Şubat 2006, İstanbul, 51-52.

Türkiye'de Misafir Öğrenci Olmak Panel Notları (2006), SADER Yayınları, İstanbul.

Türkiye'nin Gönüllü Gücü Sivil Toplum Gönüllüleriyle Sözlü Tarih Görüşmeleri (2022), Nokta Kitap, İstanbul.

UDEF Resmi Web Sitesi (2024) : <https://udef.org.tr/hakkimizda/> [21.05.2024].

UDEF Uluslararası Öğrenci Buluşmaları Resmi Web Sitesi (2024): <http://uluslararasiogrencibulusmasi.com/> [21.05.2024].

YÖK Başkanı Erol Özvar'ın X Hesabındaki Açıklamaları (2024) :
<https://twitter.com/erolozvar/status/1768911601061487096?s=20> [01.05.2024].

Yunus Emre Enstitüsü Resmi Web Sitesi (2024), <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu> [27.05.2024].

Expanded Summary

The number of international students in Turkey has increased by more than 20 times in the last twenty years. While there were 16,000 international students in Turkey in 2002, this number reached 336,000 from 196 countries in 2024. Undoubtedly, there are numerous reasons behind this increase. Alongside globalization, which has led to increased mobility in all fields, including education, the push factor of adverse local conditions also plays a significant role. It is undeniable that the actions of states greatly influence international student mobility. However, this study focuses on one aspect often overlooked in general: civil society initiatives.

Furthermore, the issue of international studenthood in Turkey has not been adequately addressed in both public and civil society, nor in academic studies. This study sheds light on a pioneering civil society organization engaged in the field of international studenthood, contributing significantly to the literature and setting an example for future research in the field. While international studenthood is a relatively new area of study, examining civil society initiatives within it is equally novel and important.

Despite the increasing number of students, it is evident that international civil society initiatives in Turkey are still insufficient. The Social Research and Intercultural Solidarity Association (SADER) operated in the field of international studenthood between 2004 and 2008, serving as an exemplary and pioneering civil society organization. Focusing on international students studying in Turkey, SADER was among the first civil society organizations working in this field in the country. In 2008, it transformed into the Bab-ı Âlem International Student Association, which later led to the establishment of the International Student Associations Federation (UDEF), with Bab-ı Âlem at its forefront. Currently, UDEF oversees 63 associations, including Bab-ı Âlem, reaching 75,000 international students, continuing the work initiated by SADER.

Although SADER operated as an association, its effectiveness as a civil society organization stems from various factors examined in this study. The association's mission, as stated in its publications, is to "raise generations with a sense of universal brotherhood, equipped with basic religious knowledge, aware of the modern world and its systems, capable of organization, conscious of their country's needs and conditions, informed about Islamic culture and history, tolerant of differences, and fostering broad perspectives." Its slogan is "We Are One Nation."

One of SADER's key strengths lies in its inclusion of international students in all its activities. Unlike other civil society initiatives, authority and responsibility within SADER primarily lie with international students themselves. Another significant activity initiated by SADER and followed by subsequent associations is providing support for international students in both good and bad times. SADER facilitated the establishment of national student unions, continuously encouraging such formations, which later evolved into organized associations, like the Ethiopian Students Union, leading to the establishment of organizations such as the Ethiopian Graduates Association and the Abyssinian Development and Cooperation Association (HAKID) in Istanbul in 2013.

Publications are among the notable activities of the association. From December 2004 to March 21, 2005, the first two issues were published under the name "SADER Bulletin," followed by six issues titled "Islamic World" in photocopy format, with 500 copies each. The Sefine magazine began its publication on February 1, 2005, after the seventh issue, continuing under the name of Bab-1 Âlem International Student Association from the seventh issue onwards.

Another significant publishing activity was the book titled "Turkish Language with Contemporary Methods for Foreigners," prepared by Fazilet Özenç and Mehmet Yalçın Yılmaz and published by SADER to teach Turkish. Additionally, a book titled "The Palestinian Issue and Forty Truths" was published for the Palestine Night event organized by the association.

One noteworthy activity is the "Being a Guest Student in Turkey" panel, where students from various countries such as East Turkistan, Syria, Afghanistan, Jordan, and Lebanon shared their problems and proposed solutions. The panel notes were published as a booklet, providing valuable insights into the situation of international students in Turkey during the 2005-2006 academic year.

The initiation of International Student Gatherings, organized by the International Student Associations Federation (UDEF), traces back to SADER. The first gathering, themed "Colors from Our Geography," took place on March 30-31, 2007, at the Taksim Metro Exhibition Hall and became a tradition, continuing uninterrupted for 13 years.

In September 2007, requests were received to change the name due to the existence of other associations in the fields of health and sports using the SADER abbreviation before. Additionally, it was realized that revising the association's bylaws was necessary after a four-year trial and error period. The journey from SADER's establishment to its evolution into Bab-1 Âlem International Student Association differed significantly after four years. While numerous new activities were introduced, some targeted initiatives could not be realized. Hence, the bylaws and name needed to be revised to align with the experiences gained over the four years. After six months of work, SADER transformed into Bab-1 Âlem International Student Association on March 25, 2008.

The foundational work carried out by SADER during its trial-and-error period from 2004 to 2008 laid the groundwork for the basic activities conducted within associations under UDEF. Bab-1 Âlem, as the first example association under UDEF, embodies the essence of a civil society organization shaped by SADER's experiences. Without SADER, there might not have been Bab-1 Âlem and UDEF, leaving a significant gap in the wide spectrum of civil society initiatives addressing international students in Turkey. Today, under the umbrella of UDEF, 63 associations cater to 75,000 international students.